

5520 SAYILI KURUMLAR VERGİSİ KANUNU KAPSAMINDA NAKDİ SERMAYE ARTIŞI ve FAİZ İNDİRİMİNE İLİŞKİN BİR DEĞERLENDİRME

AN EVALUATION ON INCREASE ON CAPITAL IN CASH AND
REDUCTION IN INTEREST RATE IN THE CONTEXT OF LAW NO.5520



Merve Hayriye KILIÇ*

ÖZ

1 Temmuz 2015 tarihinden itibaren 6637 sayılı Kanun uyarınca yürürlüğe giren düzenlemeyle, sermaye şirketlerinin nakdi sermaye artışları veya yeni kurulan sermaye şirketlerinde ödenmiş sermayenin nakit olarak karşılanan kısmı üzerinden hesaplanan faiz tutarının %50'lik kısmı, kurumlar vergisi matrahından indirilecektir. Bakanlar Kuruluna, şirketlerin halka açıklık oranı, gelirlerinin niteliği, aktif yapısı vb. unsurlar dikkate alınarak, indirim oranını farklılaştırma konusunda yetki verilmiş olup, Bakanlar Kurulu bu yetkisini 2015/7910 sayılı Kararname ile kullanmıştır.

Çalışmamızda sermaye ve sermaye artırımını ile ilgili temel kavramlar ve nakdi sermaye artırımına ilişkin vergisel düzenlemeler ticaret ve vergi kanunları bakımından ele alınacaktır.

Anahtar kelimeler: Sermaye, Sermaye Artırımı, Sermaye Şirketi, İndirim.

ABSTRACT

Capital increases of the capital companies or 50% of calculated interest that is covered by cash in the full paid capital stock of newly formed capital companies will be deducted from the corporate tax base according to the regulation that entered into effect with Law No 6637 as of 1 July 2015. The authority was given to Council of Ministers to differentiate the reduction rate considering the publicity rate, active structure of companies and the nature of their income. The Council of Ministers has used this authority with the Decree No. 2015/7910.

In this article, we will explain the main concepts related to capital and capital increase and the tax regulations regarding the capital increase will be examined in terms of trade and tax laws.

Keywords: Capital, capital increase, capital company, discount

* Vergi Müfettiş Yardımcısı

1- GİRİŞ

İşletmelerin kuruluş aşamalarında yaşadıkları sıkıntıların en başında “işletmeye sermaye konulması” ve “işletmeye konulması taahüt edilen sermayenin ödenmesi” “taahüt edilen sermayenin finansmanının temin edilmesi” vb. hususlar sayılabilir. 1 Temmuz 2015 tarihinden önce işletmelere konulan sermayenin yabancı kaynak kullanılarak finanse edilmesi sonucu ödenen faizlerin indirimi sağlanmakta idi. Bu uygulama her ne kadar işlemecileri rahatlatırsa da, borç yükü olarak bilançolara yansımakta ve finansal krizlerde işletmeleri kırılgan hale getirmekte idi. Nitekim, ülkemizde yaşanan ekonomik krizlerde sayısız işletme kapanmak zorunda kalmış, işsizlik oranlarında ciddi artışlar yaşanmış ve bu durum genel olarak ülke ekonomisine de olumsuz yansımalar yaratmıştır. 6637 sayılı Kanun uyarınca yürürlüğe giren düzenlemeyle, sermaye şirketlerinin nakdi sermaye artışları veya yeni kurulan sermaye şirketlerinde ödenmiş sermayenin nakit olarak karşılanan kısmı üzerinden hesaplanan faiz tutarının %50’lik kısmı kurumlar vergisi matrahından indirebilme imkanı getirilmiş ve böylece piyasalarda daha güçlü ve krizlere daha dayanıklı bir örgütlenme oluşturulması amaçlanmıştır. Çalışmamızın ilerleyen bölümlerinde yapılan düzenleme ile ilgili daha detaylı incelemeler amaçlanmaktadır.

2- SERMAYE KAVRAMI

Ekonomik ve hukuki açıdan sermaye kavramı farklı şekillerde ele alınmaktadır. Bunlara kısaca göz atacak olursak, ekonomi biliminde “sermaye, emeğin verimliliğini artıran ve önceden üretilmiş olan üretim araçlarıdır.”¹ Hukukî açıdan “sermaye, bir ticarî işletmenin ya da ortaklığın amacına ulaşması için söz konusu işletme ya da ortaklığa tahsis edilen maddi ya da gayri maddi malvarlığı unsurları ile parayla ölçülebilen değerlerin tümüdür.”²

Sermaye (veya kapital); ekonomi biliminde mal üretmek için kullanılan makine, fabrika gibi fiziksel araçlardır. Ekonomi bilimindeki sermaye kavramı ile finans bilimindeki sermaye farklıdır. Finanstaki sermaye kavramı, fiziksel sermaye üzerindeki mülkiyet hakkını ifade eder. Paraya dönüştürülebilen bono, hisse senedi gibi değerler de sermaye olarak kabul edilir.³

3- 6102 SAYILI TÜRK TİCARET KANUNUNDA⁴ YER ALAN “SERMAYE ARTTIRIMI” KAVRAMI ve TÜRLERİ

İşletmelerin yaşamlarını sürdürebilmeleri için güçlü bir sermayeye sahip olmaları ve sahip oldukları mevcut sermayenin fiziki ve nominal olarak daha da güçlü kılmalarına bağlıdır. Bu sebeple işletmeler dört tür amaçla sermaye artırma yoluna gitmektedirler. Bunlar,

- Mevcut sermaye yapılarını güçlü kılmak,
- Artan iş hacmini karşılamak,
- Yasal sermaye tabanını karşılamak,
- İşletmeden bulunan bazı fonları sermayeye dönüştürmek, olarak sıralanabilir.⁵

¹ İlker Parasız, “Modern Ansiklopedik Ekonomi Sözlüğü”, Ezgi Kitabevi, Basım Yılı: 2007, Bursa

² Nihat İnal, “Adli Tıp ve Ekonomik Terimli Hukuk Sözlüğü”, Sözkesen Matbaacılık, Basım Yılı:2003, Ankara

³ <https://tr.wikipedia.org/wiki/Sermaye>

⁴ 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu, Resmi Gazete Tarihi: 14.02.2011 Sayısı: 27846 Kabul Tarihi: 13.01.2011

⁵ Mustafa Yavuz, “Yeni Türk Ticaret Kanunu’na Göre Anonim Şirketlerde Sermaye Arttırım Usulü” E-Yaklaşım Dergisi, Kasım-2011 Sayı:227

Sermaye artırımı bir nevi şirket sözleşmesinin değiştirilmesi niteliğinde olduğu için 6102 sayılı TTK'da da "Esas Sözleşmenin Değiştirilmesi" bölümünde düzenlenmiştir. 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda üç çeşit sermaye artırımı yöntemi öngörmektedir. Bunlar; bedelsiz sermaye artırımı, bedelli sermaye artırımı ve şarta bağlı sermaye artımıdır.

Bedelsiz sermaye artırımı, şirketlerin kendi iç kaynaklarını (emisyon primi, yeniden değerlendirme artışı, yedekler, iştirak ve duran varlık satış kârları, temettü) kullanarak yapmış oldukları sermaye artırımı yöntemidir. Bu yöntemde, ortaklarından ilave kaynak talep edilmeksizin, bedelsiz olarak ortaklara hisse senedi dağıtımı yapılmaktadır.

Bedelli sermaye artırımı, şirketlerin dış kaynaklardan temin etmiş oldukları yeni kaynaklar karşılığında sermaye artırmak suretiyle hisse senedi çıkartma yöntemidir. Ortakların bedelli sermaye artırımına katılma hakları da "Rüçhan Hakkı" olarak adlandırılmaktadır.

Şarta bağlı sermaye artırımı, yeni çıkarılacak tahvillerin ve benzeri borçlanma araçlarının alacaklılarının şirketin pay sahiplerine dönüşmelerini amaçlayan ve bu yolla şirkete sermaye sağlayan ve çalışanlar için pay senedi çıkarılmasına olanak veren bir sermaye artırımı yöntemidir.⁶

Sermaye artırımında şirkete nakdî sermaye konuluyorsa, artırılan sermayeyi temsil eden payların itibarî değerlerinin en az yüzde yirmi beşi sermaye artırımının tescilinden önce, gerisi de tescili izleyen yirmi dört ay içinde ödenmek zorundadır. Nakdî ödemeler, 5411 sayılı Bankacılık Kanununa bağlı bir bankada, şirket adına açılacak özel bir hesaba, sadece şirketin kullanabileceği şekilde yatırılır. Sermaye artırımının, genel kurul kararı tarihinden itibaren üç ay içinde tescil edilememesi durumunda, genel kurul kararı ve alınmışsa Bakanlık izni geçersiz hâle gelir.

4- 6637 SAYILI KANUN ile KURUMLAR VERGİSİ KANUNU'NDA YAPILAN DEĞİŞİKLİK

İşletmelerin finansman kaynakları, yatırımlarını ve işletme sermayelerini (cari faaliyetlerini) finanse etmek için ihtiyaç duydukları fonlardır. İşletmelerin finansmanında öz kaynak (öz sermaye) ve borçlanma olmak üzere iki temel kaynak bulunmaktadır. Pek çok ülke vergi sistemi, vergiye tabi kazancın tespitinde borçlanma faizlerini gider olarak kabul etmesine karşılık, öz kaynakla finansman durumunda kazançtan herhangi bir indirim öngörmemesi nedeniyle işletmelerin finansmanında öz kaynak aleyhine, borçlanma lehine bir yapıya sahiptir.⁷

Kurumların katlandıkları borç yükü, özellikle kriz dönemlerinde finansal açıdan ciddi krizlere sebep olmaktadır. Bu yüzden de şirketleşme sürecinde borca dayalı finansman sorununa bir çözüm olarak 6637 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile 5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu 10. maddesinde yapılan değişiklik ile getirilen nakit sermaye artışlarına ilişkin vergisel teşvik uygulaması getirilmiştir.

Bahsi geçen teşvik, sermaye şirketlerine yeni kuruluş aşamasında ödenmiş sermayenin nakit olarak karşılanması veya daha sonraki aşamalarda nakdi sermaye artışı yapılması hallerinde, anılan bentte belirlenen şekilde hesaplanacak faiz tutarının dönem kurumlar vergisi matrahından indirilmesi imkânıdır. Bu imkân dış kaynak kullanımına ilişkin ödenen faizlerin gider unsuru olarak dikkate alınabilmesinin yarattığı cazibe gereği yüksek borç ağırlıklı oluşan şirket bilançolarının yerini, nakit koyulan

⁶ Nuraydın Topçu, Vedat Demirkol "Sermaye Şirketlerinde Sermaye Artırım İşlemleri ve Muhasebeleştirilmesi" Muhasebe ve Finansman Dergisi, Ocak - 2015, Sayı:65

⁷ Hasan Aykın, "Ülke Uygulamaları Çerçevesinde Fiktif Faiz İndirimi", Vergi Dünyası, Kasım 2014, Sayı:399

sermayenin fırsat maliyetinin indirim yoluyla ikamesi ile aksi yönde değiştirerek, sermaye ağırlıklı bilançolara bıraktıracaktır. Bu durum ise şirketleri olası negatif senaryolara karşı daha dirençli kılacaktır.⁸

5- NAKDİ SERMAYE ARTTIRIMINA İLİŞKİN FAİZ İNDİRİMİ ve TEŞVİK UYGULAMASI

5.1- Konu ile İlgili Yasal Mevzuat

27/3/2015 tarihli ve 6637 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 8'inci maddesiyle Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 10'uncu maddesinin birinci fıkrasına eklenen (i) bendinde, finans, bankacılık ve sigortacılık sektörlerinde faaliyet gösteren kurumlar ile kamu iktisadi teşebbüsleri hariç olmak üzere sermaye şirketlerinin ilgili hesap dönemi içinde, ticaret siciline tescil edilmiş olan ödenmiş veya çıkarılmış sermaye tutarlarındaki nakdi sermaye artışları veya yeni kurulan sermaye şirketlerinde ödenmiş sermayenin nakit olarak karşılanan kısmı üzerinden Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından indirimden yararlanan yıl için en son açıklanan bankalarca açılan TL cinsinden ticari kredilere uygulanan ağırlıklı yıllık ortalama faiz oranı dikkate alınarak, ilgili hesap döneminin sonuna kadar hesaplanan tutarın %50'sinin, kurumlar vergisi matrahının tespitinde kurumlar vergisi beyannamesi üzerinde ayrıca gösterilmek şartıyla, kurum kazancından indirim konusu yapılabileceği hüküm altına alınmıştır.

Sermaye şirketlerinin sermaye yapılarının güçlendirilmesi amacıyla getirilen bu düzenleme uyarınca indirime konu edilecek tutarın hesaplanmasında, 1/7/2015 tarihinden itibaren ticaret siciline tescil edilmiş olan ödenmiş veya çıkarılmış sermaye tutarlarındaki nakdi sermaye artışları veya bu tarihten itibaren yeni kurulan sermaye şirketlerinde ödenmiş sermayenin nakit olarak karşılanan kısmı üzerinden, ilgili hesap döneminin sonuna kadar Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 10'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi hükmüne göre hesaplanacak tutar dikkate alınacaktır.

Bu indirim uygulamasında,

- a) Nakdi sermaye artışı, sermaye şirketlerince ilgili hesap döneminde ticaret siciline tescil edilmiş olan ödenmiş veya çıkarılmış sermaye tutarlarındaki nakdi artışlar ile yeni kurulan sermaye şirketlerinde ödenmiş sermayenin nakdi olarak karşılanan kısmını,
- b) Ticari krediler faiz oranı, bankalarca açılan TL cinsinden ticari kredilere uygulanan ağırlıklı yıllık ortalama faiz oranı olarak dikkate alınacak olan ve TCMB tarafından indirimden yararlanan yıl için en son açıklanan "Bankalarca Açılan Kredilere Uygulanan Ağırlıklı Ortalama Faiz Oranları"ndan "Ticari Krediler (TL Üzerinden Açılan) (Tüzel Kişi KMH ve Kurumsal Kredi Kartları Hariç)" faiz oranını,
- c) Süre, ticaret siciline tescil edilen sermaye artırımının nakit olarak karşılanan kısmının şirketin banka hesabına yatırıldığı tarihin içinde bulunduğu (Nakden taahhüt edilen sermayenin, sermaye artırımına ilişkin kararın ticaret siciline tescil edildiği tarihten önce şirketin banka hesabına yatırılan kısmı için tescil tarihinin içinde bulunduğu) aydan hesap döneminin sonuna kadar olan ay sayısının 12 aya olan oranını ifade etmektedir.

İndirime konu edilecek tutarın hesaplanmasında; mevcut sermaye şirketlerinde ödenmiş veya çıkarılmış sermaye tutarlarındaki nakdi sermaye artışları, yeni kurulan sermaye şirketlerinde ise ödenmiş sermayenin nakit olarak karşılanan kısmı dikkate alınacak olup sermayenin nakit olarak karşılanmayan kısmı için indirim uygulamasından yararlanılamayacağı tabiidir.

⁸ İbrahim Çetin, "Nakit Sermaye Arttırmalarına İlişkin Vergisel Teşvik Uygulaması" Vergi Dünyası, Şubat – 2017, Sayı:426

İndirim tutarının hesaplanmasında TCMB tarafından yararlanılan yıl için en son açıklanan ticari krediler faiz oranı dikkate alınacağından geçici vergi dönemlerinden sadece dördüncü geçici vergilendirme dönemi itibarıyla bu indirimden yararlanılması mümkün bulunmaktadır.

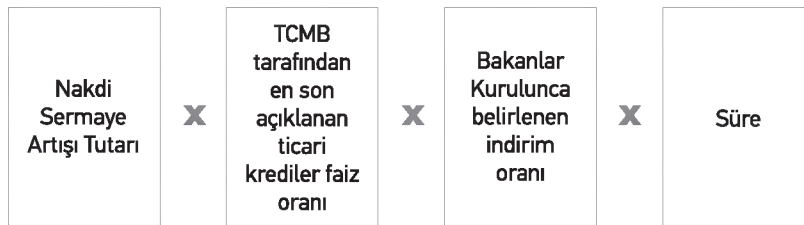
Öte yandan, kazancın yetersiz olması nedeniyle ilgili hesap döneminde indirim konusu yapılamayan tutarlar, izleyen hesap dönemine ilişkin geçici vergilendirme dönemlerine ait geçici vergi matrahlarının tespitinde indirim konusu yapılabilecektir.

Kendilerine özel hesap dönemi tayin edilmiş olan sermaye şirketleri, şartların sağlanması kaydıyla, hesap dönemlerinin sona erdiği ay itibarıyla TCMB tarafından en son açıklanan ticari krediler faiz oranını dikkate alarak indirimden yararlanabileceklerdir.

İndirimden faydalanmak isteyen sermaye şirketlerinin, taahhüt edilen sermaye artırım tutarının nakit olarak şirketin banka hesabına fiilen yatırıldığına ilişkin olarak bu işlemleri içeren ve ilgili banka şubesi tarafından onaylanmış banka hesap özeti kağıt ortamında veya elektronik ortamda ilgili dönem kurumlar vergisi beyannamesi verme süresi içerisinde kurumlar vergisi yönünden bağlı oldukları vergi dairelerine ibraz etmeleri ve artırıma ilişkin bilgileri kurumlar vergisi beyannamesinin ekinde bildirmeleri gerekmektedir.

5.2- Uygulamanın Kapsamı

İndirimden **finans. bankacılık ve sigortacılık sektörlerinde faaliyet gösteren kurumlar ile kamu iktisadi teşebbüsleri hariç** olmak üzere, şartları sağlayan sermaye şirketlerinin yararlanabilmeleri mümkündür. Dolayısıyla finans, bankacılık ve sigortacılık sektörlerinde faaliyet gösteren kurumlar ile kamu iktisadi teşebbüsleri bu indirimden yararlanamayacaktır. Nakdi sermaye artışı üzerinden, indirimden yararlanılan yıl için TCMB tarafından en son açıklanan ticari krediler faiz oranı dikkate alınarak, ilgili hesap döneminin sonuna kadar hesaplanan tutarın Bakanlar Kurulunca belirlenen orana isabet eden kısmı ilgili dönem kurum kazancından indirilebilecektir. İndirim uygulamasında, artırılan sermayenin hesap dönemi içerisinde ortaklarca nakit olarak ödendiği (Nakden taahhüt edilen sermayenin, sermaye artırımına ilişkin kararın ticaret siciline tescil edildiği tarihten önce şirketin banka hesabına yatırılan kısmı için tescil tarihinin içinde bulunduğu) ay kesri tam ay sayılmak suretiyle, yılın kalan süresi için kıst dönem esasına göre indirim tutarı hesaplanacaktır.



Sermaye şirketleri, yetkili organlarının kısmen veya tamamen nakdi sermaye artışına ilişkin kararının ticaret siciline tescil edildiği hesap döneminden itibaren, bu indirim uygulamasından yararlanmaya başlayabileceklerdir.

İndirim hesaplamasına konu edilebilecek sermaye artışı tutarı, artırılan sermayenin ortaklarca şirketin banka hesabına nakit olarak fiilen yatırılan kısmı ile sınırlı olup taahhüt edilen sermayenin,

ortaklar tarafından nakit olarak şirketin banka hesabına fiilen yatırılmayan kısmı indirim tutarının hesaplanmasında dikkate alınmayacaktır.

Nakden taahhüt edilen sermayenin;

- Sermaye artırımına ilişkin kararın ticaret siciline tescil edildiği tarihten önce şirketin banka hesabına yatırılan kısmı için tescil tarihi,
- Tescil tarihinden sonra şirketin banka hesabına yatırılan tutarlar için ise şirketin banka hesabına yatırılma tarihi esas alınarak bu indirimden yararlanılabilecektir.

Sermaye şirketleri gerçekleştirdikleri nakdi sermaye artışları üzerinden, nakdi sermaye artışının yapıldığı hesap döneminden itibaren başlamak üzere izleyen her bir hesap dönemi için ayrı ayrı indirim uygulamasından yararlanabileceklerdir.

Sermaye şirketleri tarafından nakdi sermaye artışına ilişkin hesaplanan indirim tutarının kazanç yetersizliği nedeniyle ilgili olduğu hesap dönemine ait matrahın tespitinde indirim konusu yapılamaması halinde bu indirim tutarları, herhangi bir endekslemeye tabi tutulmaksızın izleyen hesap dönemlerine ilişkin matrahın tespitinde indirim konusu yapılabilecektir.

5.3- Nakdi Sermaye Artırımına İlişkin Faiz İndiriminden Yararlanamayacak Olan İşlemler

Muvaza/peçeleme amacı ile indirim hakkı olmamasına rağmen faiz indiriminden faydalanıp dönem karını azaltılması ve daha düşük vergi ödenmesi, vergi matrahının aşındırılmasını önlemek ve fiili olarak sermaye artışı sağlamayan, bilanço kalemlerinde sadece fiktif bir artış yaratan işlemlerin nakdi sermaye artırımına bağlı faiz indiriminden faydalanmalarının önüne geçilmesi amacı ile aşağıda belirtilen işlemler bu indirim hakkından yararlandırılmayacaktır;

- Sermaye şirketlerine nakit dışındaki varlık devirlerinden kaynaklanan sermaye artışları,
- Sermaye şirketlerinin birleşme, devir ve bölünme işlemlerine taraf olmalarından kaynaklanan sermaye artışları,
- Bilançoda yer alan öz sermaye kalemlerinin sermayeye eklenmesinden kaynaklanan sermaye artışları,
- Ortaklarca veya Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 12'nci maddesi kapsamında ortaklarla ilişkili olan kişilerce kredi kullanılmak veya borç alınmak suretiyle gerçekleştirilen sermaye artışları,
- Şirkete nakdi sermaye dışında hisse senedi, tahvil veya bono gibi kıymetlerin konulması suretiyle gerçekleştirilen sermaye artışları,
- Bilanço içi kalemlerin birbiri içinde mahsubu şeklinde gerçekleştirilen sermaye artışları indirim tutarının hesaplamasında dikkate alınmayacaktır.
- Sonraki dönemlerde sermaye azalımı yapılması hâlinde nakdi sermaye artışının azaltılan sermaye tutarı kadar kısmı indirim hesaplamasında dikkate alınmayacaktır. (Sermaye artışının azaltılan sermaye tutarı kadar kısmı için sermaye azaltısına ilişkin kararın ticaret siciline tescil edildiği ayı izleyen aydan itibaren bu indirimden yararlanmaları mümkün bulunmamaktadır.)

KVK'nın 18, 19 ve 20'nci maddeleri kapsamında yapılan birleşme, devir ile tam ve kısmi bölünme işlemlerinde, işlemin niteliğine göre devralan kurumlarda sermaye artışı yapılabilmektedir. Hüküm ile birleşme, devir ve bölünme işlemleri nedeniyle devralan kurumda yapılacak sermaye artışlarının, indirim uygulamasının kapsamında olmadığı belirtilmiştir. Ancak, devir durumunda devrolan şirketin devir tarihinden önce yapmış olduğu nakit sermaye artışları nedeniyle yararlanabileceği bir indirim mevcutsa, indirime esas sermayenin devralan şirkette muhafaza edildiği sürece, (Türk Ticaret Kanu-

nunda yer alan külli halefiyet prensibinin gereği) bu indirimden külli halef sıfatıyla devralan şirketin yararlanmaya devam etmesi daha adil bir uygulama olacaktır.⁹

Şirketlerde sermaye azalımı dört şekilde yapılabilir, ilki; şirketin faaliyetlerinde yaşanan daralma yahut esas sermayenin iş hacmine fazla gelmesi veya şirketin içinde bulunduğu ekonomik ve finansal durumu sebebiyle bir kısım sermayesinin atıl hale gelmesi yani esas sermayesinin bir bölümüne artık gerek duyulmamasıdır. İkincisi; şirketin birikmiş zararlarının esas sermaye ile mahsup edilmesiyle, şirketin finansal tablolarının daha şeffaf ve sağlıklı bir görünüme kavuşturulmasıdır. Üçüncüsü; yasal gereklilik olarak, mevcut bir ortağın ortaklıktan çıkması, devir, bölünme ve birleşme gibi yeniden yapılanmalar sebebiyle de sermaye azaltışına gidilmesidir. *Dördüncü olarak*; TTK'nın "Sermayenin Kaybı, Borca Batık Olma Durumu" başlıklı 376'ncı maddesinin 2'nci fıkrasında; şirketlerin son yıllık bilançosuna göre, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşılırsa, derhâl toplantıya çağırılan genel kurul, sermayenin üçte biri ile yetinme veya sermayenin tamamlanmasına karar vermediği takdirde şirketin kendiliğinden sona ereceği belirtilmiştir. Şayet genel kurul sermayenin üçte biri ile yetinmeye karar verir ise, zarar tutarının sermaye azalımı yoluyla bünyeden atılması gerekmektedir.¹⁰

Sermaye azaltışının hangi unsurlardan yapılacağı, gerekli vergileme işlemlerinin yapılması noktasında önem arz etmektedir. Zira, sermayeye ilave edilen her bir unsurun, daha sonra sermaye azaltışına konu edilmesi halinde, farklı vergileme işlemleri ortaya çıkabilmektedir. Şöyle ki;

- i. Daha önce sermayeye eklenmiş olan pasif kalemlere ait enflasyon fark hesaplarının sermaye azaltışına konu edilmesi durumunda, işlemin yapıldığı dönem kazancıyla ilişkilendirilmeksizin, azaltılan tutar kurumlar vergisine tabidir. (VUK Mükerrer Md. 298) Azalım sebebiyle ortaklara bir dağıtım yapılacak ise ortağın hukuki niteliğine göre kar dağıtımına bağlı vergi kesintisinin de yapılması gerekir (GVK Md. 94, KVK Md. 14 ve 30).
- ii. KVK'nın 5/1-e maddesi uyarınca özel fon hesabına kaydedilen satış kazancının önce sermayeye eklenerek, fon hesabına alınma tarihinden itibaren 5 yıl içinde ilgili tutarın sermaye azaltışına konu edilmesi durumunda, istisna uygulanması nedeniyle zamanında tahakkuk etmeyen vergiler, vergi ziyai cezası ve gecikme faizi ile birlikte tahsil edilir. (KVK Md. 5/1-e) Ayrıca, azalım sebebiyle ortaklara kar dağıtımı yapılacak ise ortağın hukuki niteliğine göre kar dağıtımına bağlı vergi kesintisi de yapılır. (GVK Md. 94, KVK Md. 14 ve 30)

Dolayısıyla, sermayenin farklı unsurlardan oluşması (örneğin nakit, enflasyon düzeltmesi fonu, Ar-Ge fonu vb) ve sermaye azaltışına gidilmesi halinde, azaltışın öncelikle hangi unsurdan / unsurlardan yapılmış sayılacağı önem arz etmektedir.

Gelir İdaresi Başkanlığının son dönemde konuyla ilgili olarak vermiş olduğu tüm özelgelerde sermaye azaltışının şekline ve nedenine bakılmaksızın, azaltılan sermayenin öncelikli olarak en fazla vergi alınmasını gerektiren unsurdan yapıldığı kabul edilmektedir. Buna göre Gelir İdaresi Başkanlığı sermaye azaltışının sırasıyla; en fazla vergi alınmasını gerektiren, enflasyon düzeltmesi olumlu farklarından, gayrimenkul satış kazancına ait özel fonlardan, geçmiş yıl karlarından yapılmış olduğunu

⁹ Sertaç Adnan Yazar, "Nakit Sermaye Artırımı ile Gelen Vergi Teşvikinde Özellikli Durumlar ile Düzenleme ve Tebliğ Taslağına İlişkin Önermeler", Vergi Dünyası Dergisi, Kasım 2015, Sayı: 411

¹⁰ Mehmet Emek Kurt, "Nakdi Sermaye Artışlarında Teşvik Uygulamasıyla İlgili Özellikli Hususlar" Vergi Dünyası Dergisi, Ağustos 2015, Sayı: 408

benimsemektedir. Şayet, belirtilen sermaye azalımı vergi alınmasını gerektiren unsurların toplamından fazla ise, bu fazlalığın ortaklar tarafından nakden veya aynen koyulan kısımdan karşılandığını kabul ederek, yalnızca bu kısım için vergileme yapılmayacağını belirtmektedir. Ancak, nakdi sermaye artışlarına yönelik olarak 1 Temmuz 2015 tarihinden itibaren geçerli olan indirim uygulamasına ilişkin düzenlemede; “Bu indirimden, sermaye artırımına ilişkin kararın veya ilk kuruluş aşamasında ana sözleşmenin tescil edildiği hesap döneminden itibaren başlamak üzere izleyen her bir dönem için ayrı ayrı yararlanılır. **“Sonraki dönemlerde sermaye azalışı yapılması halinde azaltılan sermaye tutarı indirim hesaplanmasında dikkate alınmaz”** hükmü yer almaktadır. Dolayısıyla Kanun koyucu, ilerleyen dönemlerde sermaye azalımı yapılması halinde, nakit sermaye artışı nedeniyle indirim uygulamasından faydalanılamayacağını hüküm altına alarak, yapılan sermaye azaltışının öncelikle daha önce nakit olarak konulan sermaye unsurlarından yapıldığını kabul etmektedir.¹¹ Dolayısı ile mükellefler azalttıkları sermaye miktarı kadar nakdi sermaye artışına ilişkin faiz indirimi teşvikinden faydalanamayacaklar ve indirimden faydalanmaması gereken tutarın tespitinde de yukarıda bahsedilen hususlar göz önünde bulundurulacaktır.

5.4- Bakanlar Kuruluna Verilen Yetki ve Faiz İndirimine İlişkin Oranlar

Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 10'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinin dördüncü paragrafı ile Bakanlar Kuruluna verilen yetki 26/6/2015 tarihli ve 2015/7910 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı¹² ile kullanılmıştır. Anılan Bakanlar Kurulu Kararında genel indirim oranı %50 olarak belirlenmiş olup durumlarına göre sermaye şirketleri bu orana aşağıdaki oranları eklemek suretiyle indirim uygulamasından yararlanabileceklerdir.

Anılan karar ile tespit edilen diğer indirim oranları ise aşağıdaki özet tabloda yer almaktadır;

Sermaye Şirketi	İndirim Oranı
Payları borsada işlem gören halka açık sermaye şirketlerinde indirimden yararlanan yılın son günü itibarıyla, Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş. nezdinde borsada işlem görebilir nitelikte pay olarak izlenen payların nominal tutarının ticaret siciline tescil edilmiş olan ödenmiş veya çıkarılmış sermayeye oranı %50 ve daha az olan şirketler için ilave 25 puan	75%
Payları borsada işlem gören halka açık sermaye şirketlerinde indirimden yararlanan yılın son günü itibarıyla, Merkezi Kayıt Kuruluşu A.Ş. nezdinde borsada işlem görebilir nitelikte pay olarak izlenen payların nominal tutarının ticaret siciline tescil edilmiş olan ödenmiş veya çıkarılmış sermayeye oranı %50 ve daha fazla olan şirketler için ilave 50 puan	100%
Nakdi olarak arttırılan sermayenin, yatırım teşvik belgeli üretim ve sanayi tesisleri ile bu tesislere ait makine ve teçhizat yatırımlarında ve/veya bu tesislerin inşasına tahsis edilen arsa ve arazi yatırımlarında kullanılması durumunda, yatırım teşvik belgesinde yer alan sabit yatırım tutarı ile sınırlı olmak üzere ilave 25 puan	75%

¹¹ Mehmet Emek Kurt, a.g.m.

¹² Erişim için bkz. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/06/20150630-14-1.pdf>

Gelirlerinin %25 veya fazlası şirket faaliyeti ile orantılı sermaye, organizasyon ve personel istihdamı suretiyle yürütülen ticarî, ziraî veya serbest meslek faaliyeti dışındaki faiz, kâr payı, kira, lisans ücreti, menkul kıymet satış geliri gibi pasif nitelikli gelirlerden oluşan sermaye şirketler	0%
Aktif toplamının %50 veya daha fazlası bağlı menkul kıymetler, bağlı ortaklıklar ve iştirak paylarından oluşan sermaye şirketleri	0%
Artırılan nakdi sermayenin başka şirketlere sermaye olarak konulan veya kredi olarak kullanılan kısmına tekabül eden tutarla sınırlı olmak üzere	0%
Arsa ve arazi yatırımı yapan sermaye şirketlerinde arsa ve arazi yatırımına tekabül eden tutarla sınırlı olmak üzere	0%
9/3/2015 tarihinden Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 10'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinin yürürlüğe girdiği 1/7/2015 tarihine kadar olan dönemde, sermaye azaltışına gidilmiş olması halinde, azaltılan sermaye tutarına tekabül eden miktarla sınırlı olmak üzere	0%

6- DEĞERLENDİRME ve SONUÇ

6637 sayılı Kanunla yürürlüğe giren sermaye artırımı üzerinden hesaplanan faizlerin kurumlara vergisi matrahından indirilmesi uygulamasıyla sermaye şirketlerinin sermaye yapısının güçlendirilmesini amaçlanmaktadır. Düzenlemenin birden fazla avantajı bulunmaktadır. Bu avantajlara değinecek olursak,

- i. Düzenleme öncesinde şirketler finansman açığını kredi vb borçlanma araçları ile kapatarak finansman maliyetini oluşturan faizleri de kazançtan mahsup etmekteydiler. Herhangi bir indirim uygulaması olmadığından sermaye artırımı tercih edilen bir yöntem değildi. Bu sebepten ötürü kurumlar dış borç ağırlıklı bilançolar ile ticari hayata devam etmekte idi. Ancak, nakdi sermaye artırımı sayesinde yüksek borç ağırlıklı oluşan şirket bilançolarının durumunu aksi yönde değiştirerek **yerini sermaye ağırlıklı bilançolara bırakacak ve ticari piyasalarda daha kurumsal şirketler yer alacaktır.**
- ii. Bu indirimden, sermaye artırımına ilişkin kararın veya ilk kuruluş aşamasında ana sözleşmenin tescil edildiği hesap döneminden itibaren başlamak üzere izleyen her bir dönem için ayrı ayrı yararlanılacaktır. Örneğin 25.08.2015 tarihinde tescil edilen nakdi sermaye artırımı için 2015 dönemi için kıst dönem faiz tutarının, 2016 ve ilerleyen dönemlerde ise hesaplanacak faiz tutarının tamamının %50'si indirilecektir. **Yani yıl sınırlaması bulunmamaktadır.**
- iii. Matrahın yetersiz olması nedeniyle ilgili dönemde indirim konusu yapılamayan tutarlar, sonraki hesap dönemlerine devredecektir. Sermaye olarak arttırılan tutar işletmede kaldığı süre boyunca izleyen hesap dönemlerinde uygulamadan yararlanılacak ve Tebliğ'de de belirtildiği üzere indirimi yapılamayan tutarlar sonraki hesap dönemlerine devredecektir. İndirim hesaplaması süreklilik arz ettiğinden, her yıl yapılacak indirimin, o yılın faiz oranına göre yeniden hesaplanması gerekecektir.
- iv. Şirket kuruluşlarının ve sermaye artırımlarının, hesap döneminin başında gerçekleşmiş olması ve taahhüt edilen nakdî sermayeye dair ödemelerin tamamının bir kerede ödenmesi halinde kurumlar vergisi matrahından indirilecek tutar artmakta ve ödenecek kurumlar vergisi yönünden şirkete daha fazla vergi avantajı sağlanmaktadır.

Nakdi sermaye artışından faydalanacak kurumların da bu hususları dikkate alarak sermaye artırımına gitmeleri elbette daha faydalı olacak ve bu uygulama ile kurumlar daha güvenilir bilançolara sahip olacaklar ve böylece finansal krizlere daha dayanıklı ekonomik piyasalar oluşacaktır.

KAYNAKÇA

- 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu, Resmi Gazete Tarihi: 14.02.2011 Sayısı: 27846 Kabul Tarihi: 13.01.2011
- AYKIN, H. "Ülke Uygulamaları Çerçevesinde Fiktif Faiz İndirimi", Vergi Dünyası, Kasım 2014, Sayı:399
- ÇETİN, İ. "Nakit Sermaye Arttırmalarına İlişkin Vergisel Teşvik Uygulaması" Vergi Dünyası, Şubat – 2017, Sayı:426
- İNAL, N. "Adli Tıp ve Ekonomik Terimli Hukuk Sözlüğü", Sözkese Matbaacılık, Basım Yılı:2003, Ankara
- KURT, M. E. "Nakdi Sermaye Artışlarında Teşvik Uygulamasıyla İlgili Özellikli Hususlar" Vergi Dünyası Dergisi, Ağustos 2015, Sayı: 408
- PARASIZ, İ. "Modern Ansiklopedik Ekonomi Sözlüğü", Ezgi Kitabevi, Basım Yılı: 2007, Bursa
- TOPÇU, N., DEMİRKOL V. "Sermaye Şirketlerinde Sermaye Arttırım İşlemleri ve Muhasebeleştirilmesi" Muhasebe ve Finansman Dergisi, Ocak – 2015, Sayı:65
- YAVUZ, M. "Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirketlerde Sermaye Arttırım Usulü" E-Yaklaşım Dergisi, Kasım-2011 Sayı:227
- YAZAR, S. A. "Nakit Sermaye Artırımı ile Gelen Vergi Teşvikinde Özellikli Durumlar ile Düzenleme ve Tebliğ Taslağına İlişkin Önermeler", Vergi Dünyası Dergisi, Kasım 2015, Sayı: 411
- <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2015/06/20150630-14-1.pdf>
- <https://tr.wikipedia.org/wiki/Sermaye>